

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
21.1.2022

Liite 1

**VALTIONEUVOSTON ASETUS YMPÄRISTÖKORVAUKSEN,
LUONNONHAITTAUKORVAUKSEN, LUONNONMUKAISEN TUOTANNON
KORVAUKSEN JA EI-TUOTANNOLLISIA INVESTOINTEJA KOSKEVAN
KORVAUKSEN HAKEMISESTA VUONNA 2022**

1 Yleistä

Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat ohjelmakaudella 2014-2020 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) N:o 1305/2013, jäljempänä *maaseutuasetus*. Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion maaseutuasetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään maaseudun kehittämisohjelmaan. Euroopan komissio hyväksyi 12.12.2014 Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020. Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan sisältyvät tukijärjestelminä ympäristökorvaus, luonnonhaittakorvaus, luonnonmukaisen tuotannon korvaus ja ei-tuotannollisia investointeja koskeva korvaus.

Tiettyjen siirtymäsäännösten vahvistamisesta Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) ja Euroopan maatalouden tukirahaston (maataloustukirahasto) tukea varten vuosina 2021 ja 2022 sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013, (EU) N:o 1306/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 muuttamisesta varojen ja soveltamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 ja asetuksen (EU) N:o 1308/2013 muuttamisesta varojen ja tällaisen tuen jakamisen osalta vuosina 2021 ja 2022 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/2220 1 artiklan 1 kohdan mukaan Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston mukaisten ohjelmien kesto pidennetään vuoden 2022 loppuun asti. Edellä mainitulla perusteella Suomessa on tarkoitus soveltaa Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaa 2014–2020 myös vuosina 2021 ja 2022. Tältä osin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014–2020 on tehty muutoksia. Muutokset hyväksyttiin Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman 2014–2020 täytäntöönpanoa seuraavassa kansallisessa seurantakomiteassa 1.12.2020 ja toimitettiin Euroopan komissiolle 8.2.2021. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 14.4.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)2685). Tämän lisäksi Euroopan komissiolle toimitettiin 16.4.2021 erikseen maaseutuasetuksen 58 a artiklassa tarkoitettuja Euroopan unionin maatalousalan ja maaseutualueiden elvyttämiseen tarkoitettuja varoja koskeva muutosesitys Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmaan 2014-2020. Euroopan komissio hyväksyi muutokset 4.8.2021 (Euroopan komission täytäntöönpanopäätös C(2021)5947).

Kansallisesti ympäristökorvauksesta, luonnonhaittakorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta ja ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta säädetään eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetussa laissa (1360/2014). Lain 3 §:n 4 momentin, 5 §:n 9 momentin, 6 §:n 4 momentin, 7 §:n 4 momentin, 8 §:n 5 momentin ja 9 §:n 4 momentin nojalla korvauksen vuosittaisesta myöntämisestä, sitoumuksista ja korvauskelpoisesta alasta voidaan säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Ohjelmakaudella 2014—2020 ja sen siirtymäkaudella annetaan vuosittain valtioneuvoston asetus ympäristökorvausta ja luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskevien uusien sitoumusten antamisesta, luonnonhaittakorvauksen hakemisesta sekä uusien ympäristösopimusten ja geenivarojen säilyttämistä koskevien sopimusten tekemisestä. Samoin vuosittain säädetään aikaisemmin korvauskelvottoman peltoalan mahdollisesta hyväksymisestä korvauskelpoiseksi edellä mainituissa tukijärjestelmissä. Vuosittain annettavalla asetuksella säädetään myös ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen hakemisesta. Valtioneuvoston asetuksen antamisen yhteydessä otetaan huomioon korvauksiin vuosittain käytettävissä oleva valtion talousarvion määräraha.

2. Asetuksen sisältö

1 § Asetuksen 1 §:ssä säädettäisiin ympäristösitoumuksesta. Ehdotetun 1 §:n 1 momentin mukaan vuonna 2022 ei voisi määrärahojen niukkuuden vuoksi antaa uutta ympäristösitoumusta. Pykälän 2 momentin mukaan vuonna 2022 voimassa olevaan ympäristösitoumukseen voitaisiin viljelijän hakemuksesta hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (235/2015) 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat). Vuonna 2022 voimassa olevaan ympäristösitoumukseen voitaisiin aktiiviviljelijän hakemuksesta liittää myös sellaista ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:ssä tarkoitettua korvauskelpoista peltoalaa, jonka ympäristökorvaukseen sitoutunut on ilmoittanut tukihakemuksessa vuonna 2021. Ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi ja liittää ympäristösitoumukseen enintään viisi hehtaaria.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 8 momentin mukaan ympäristösitoumus annetaan viideksi vuodeksi, jonka jälkeen sitä voidaan jatkaa vuodella kerrallaan. Tällä perusteella pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että maatalouden ympäristökorvaukseen sitoutunut aktiiviviljelijä voisi jatkaa vuonna 2022 päättyvän ympäristösitoumuksensa voimassaoloa vuodella.

2 § Asetuksen 2 §:ssä säädettäisiin ympäristösopimuksista. Uusia ympäristösopimuksia olisi vuonna 2022 mahdollista tehdä määrärahojen niukkuuden vuoksi vain rajoitetusti. Ympäristösopimuksista voisi tehdä ainoastaan kosteikon hoitoa koskevan sopimuksen ja maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan sopimuksen.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitetun kosteikkojen hoitoa koskevan sopimuksen ja maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoa koskevan sopimuksen voisi tehdä myös eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 5 momentissa tarkoitettu rekisteröity yhdistys. Vesilain (587/2011) 12 luvussa tarkoitettu vesioikeudellinen yhteisö voisi tehdä 1 momentissa tarkoitetun kosteikkojen hoitoa koskevan sopimuksen.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 6 momentissa tarkoitettu alkuperäiskasvilajikkeen ylläpitäjä voisi vuonna 2022 tehdä mainitun lain 5 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun sopimuksen.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 5 §:n 8 momentin mukaan ympäristösopimus tehdään viideksi vuodeksi, jonka jälkeen sitä voidaan jatkaa vuodella kerrallaan. Tällä perusteella pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että aktiiviviljelijät ja 2 momentissa tarkoitettut yhdistykset ja yhteisöt, joilla on ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 27 §:ssä tarkoitettu ympäristösopimus, jonka voimassaolo päättyy vuonna 2022, voisivat jatkaa ympäristösopimustensa voimassaoloa vuodella.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin myös vuonna 2022 päättyvien alkuperäiskasvilajikkeen säilyttämistä ja kasvi- ja eläingenivarojen säilyttämistä koskevien sopimusten voimassaolon jatkamisesta vuodella.

3 § Asetuksen 3 §:ssä säädettäisiin luonnonmukaista tuotantoa ja luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevista sitoumuksista. Ehdotetun 3 §:n 1 momentin mukaan vuonna 2022 aktiiviviljelijä voisi antaa uuden luonnonmukaista tuotantoa tai luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin tarkemmin alasta, jota sitoumuksiin voi sisältyä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alan lisäämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Vuonna 2022 voimassa oleviin sitoumuksiin voitaisiin viljelijän hakemuksesta hyväksyä korvauskelpoiseksi peltoalaksi ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:ssä ja ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat). Voimassa olevia sitoumuksia ovat myös vuonna 2022 vuodella jatkettavat sitoumukset. Edellä mainittua peltoalaa voitaisiin hyväksyä korvauskelpoiseksi ja liittää sitoumukseen enintään viisi hehtaaria. Jos lisättävä ala on enimmäiskokoa suurempi, aktiiviviljelijä saisi antaa uuden sitoumuksen.

Eräistä ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista annetun lain 8 §:n 4 momentin mukaan sitoumusta voidaan jatkaa viiden vuoden sitoumuskauden jälkeen vuodeksi kerrallaan. Tällä perusteella 3 momentissa säädettäisiin, että maatalouden luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksen ja luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen antanut aktiiviviljelijä voisi jatkaa vuonna 2022 päättyvän sitoumuksensa voimassaoloa vuodella.

4 § Asetuksen 4 §:ssä säädettäisiin korvauskelpoisesta alasta luonnonhaittakorvausta haettaessa vuonna 2022. Luonnonhaittakorvausta myönnettäessä korvauskelpoiseksi alaksi voitaisiin vuonna 2022 hyväksyä aktiiviviljelijän hakemuksesta luonnonhaittakorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (236/2015) 3 §:ssä tarkoitettu ala. Lisäksi korvauskelpoiseksi voitaisiin hyväksyä ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen 5 §:n 1 momentissa tarkoitettua peltoalaa (uusjakoalat) enintään viisi hehtaaria.

5 § Asetuksen 5 §:ssä säädettäisiin ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta. Vuonna 2022 ei-tuotannollisia investointeja koskevaa korvausta myönnettäisiin uusiin kosteikkoinvestointeihin.

6 § Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 8.2.2022.

3. Taloudelliset vaikutukset

Ympäristökorvauksesta, luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta ja ei-tuotannollisia investointeja koskevasta korvauksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit) määrärahasta. Vuoden 2022 valtion talousarvion kyseisen momentin määräraha on 350,396 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 172,226 miljoonaa euroa ja kansallista osuutta 178,170 miljoonaa euroa. EU:n rahoitusosuudesta 43,206 miljoonaa euroa on maaseuturahaston elpymisvälineen osuutta. EU:n rahoitusosuus määrärahasta on maaseuturahaston osalta 42 prosenttia ja maaseuturahaston elpymisvälineen osalta 100 prosenttia. Ympäristökorvauksen osuus momentin määrärahasta on noin 240,190 miljoonaa euroa, luonnonmukaisen tuotannon korvauksen osuus noin 106,206 miljoonaa euroa, neuvonnan osuus noin 3,000 miljoonaa euroa ja ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen osuus noin 1,000 miljoonaa euroa.

Lisäksi momentilla 30.20.43 on noin 82 miljoonaa euroa vuosilta 2020 ja 2021 siirtyvää määrärahaa, joka koostuu ympäristökorvauksen ohjelmakaudelta 2014-2020 ja sen siirtymäkaudelta siirtyvistä (ml. elvytysvarat) määrärahoista. Siirtyvää määrärahaa käytetään vuodelta 2021 maksettavan ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen toisen maksuerän maksamiseen. Toinen erä maksetaan keväällä 2022.

Momentin 30.20.43 määrärahaa käytetään vuodelta 2021 maksettavien ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen toisen maksuerän maksamiseen keväällä 2022 sekä vuodelta 2022 maksettavien ympäristökorvauksen ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksen ensimmäisen maksuerän sekä ei-tuotannollisia investointeja koskevan korvauksen ja neuvonnan maksamiseen syksyllä 2022. Loppuosa vuodelta 2022 maksettavista ympäristökorvauksesta ja luonnonmukaisen tuotannon korvauksesta maksetaan vuonna 2023. Ensimmäinen maksuerä on noin 75 prosenttia ja toinen maksuerä noin 25 prosenttia maksettavan tuen kokonaismäärästä.

Ympäristökorvaukseen, luonnonmukaisen tuotannon korvaukseen ja ei-tuotannollisiin investointeihin sekä neuvontaan arvioidaan vuonna 2022 tarvittavan yhteensä noin 281 miljoonaa euroa.

Ympäristökorvauksen määrärahaosuus käytetään ympäristösitoumuksiin, ympäristösopimuksiin ja geenivarojen säilyttämistä koskeviin sopimuksiin, joihin arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 217 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaisesti uusiin ympäristösopimuksiin arvioidaan tarvittavan noin 0,5 miljoonaa euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon. Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu harkinnanvaraisesti korvauskelpoisten alojen eli uusjakoalojen sisällyttämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin 20 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon. Lisäksi asetusehdotuksen 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen korvauskelpoisten alojen lisääminen ympäristökorvaussitoumuksiin lisäisi määrärahamenekkiä noin 500 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun ympäristökorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen määrärahaosuus käytetään luonnonmukaisen tuotannon sitoumuksiin, joihin arvioidaan tarvittavan yhteensä noin 60,3 miljoonaa euroa. Voimassa oleviin

luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskeviin sitoumuksiin arvioidaan tarvittavan vuonna 2022 noin 58,4 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaisiin uusiin luonnonmukaisen tuotannon korvausta koskeviin sitoumuksiin arvioidaan tarvittavan noin 1,9 miljoonaa euroa. Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu uusien alojen sisällyttämisestä voimassa oleviin sitoumuksiin. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin 50 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun luonnonmukaisen tuotannon korvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Ei-tuotannollisia investointeja koskevaan korvaukseen arvioidaan vuonna 2022 tarvittavan noin 1,000 miljoonaa euroa.

	vuoden 2021 2. maksuerä (milj. euroa)	vuoden 2022 1. maksuerä (milj. euroa)	yhteensä (milj. euroa)
ympäristösitoumukset	33,00	165,00	198,00
voimassaolevat ympäristösopimukset	3,00	15,00	18,00
uudet ympäristösopimukset	-	0,50	0,50
voimassaolevat geenivarasopimukset	-	0,15	0,15
luomusitoumukset	22,30	38,00	60,30
uudet luomusitoumukset	-	1,90	1,90
ei-tuotannolliset investoinnit	-	1,00	1,00
neuvonta	-	3,00	3,00

Momentin 30.20.43 määrärahan käyttöarvio vuodelle 2022

Luonnonhaittakorvauksesta aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion talousarvion momentin 30.20.44 (Luonnonhaittakorvaukset) määrärahasta. Vuonna 2022 momentilla arvioidaan tarvittavan määrärahaa yhteensä 541 miljoonaa euroa. Vuoden 2022 valtion talousarvion momentin 30.20.44 määräraha on 518,394 miljoonaa euroa. Määrärahasta Euroopan unionin rahoitusosuus on 112,888 miljoonaa euroa, valtion osuus 155,893 miljoonaa euroa ja kokonaan kansallisesti rahoitetun luonnonhaittakorvauksen osuus 249,613 miljoonaa euroa.

Lisäksi momentilla 30.20.44 on vuonna 2022 noin 137 miljoonaa euroa vuosilta 2020 ja 2021 siirtyvää määrärahaa. Momentilla on siten yhteensä käytettävissä noin 655 miljoonaa euroa. Siirtyvästä määrärahasta käytetään noin 50 miljoonaa euroa vuodelta 2021 maksettavan luonnonhaittakorvauksen kotieläinkorotuksen maksamiseen keväällä 2022. Siirtyvän määrärahan loppuosa käytetään vuodelta 2022 maksettavan luonnonhaittakorvauksen maksamiseen.

Asetusehdotuksen mukaan kustannuksia aiheutuu harkinnanvaraisesti korvauskelpoisten alojen eli uusjakoalojen hyväksymisestä korvauskelpoiseksi alaksi. Tämä lisäisi kustannuksia yhteensä noin

54 000 euroa, mikä sisältyy edellä mainittuun luonnonhaittakorvauksen arvioituun kokonaismenoon.

Ohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

4. Lausunnot

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Luomuliitto ry:ltä ja Maaseudun Kehittäjät ry:ltä.

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Ruokavirasto ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry. Ympäristöministeriöllä, Ruokavirastolla ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:llä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Valtiovarainministeriön lausunnossa todettiin, että asetusehdotuksessa asetetut rajoitukset ovat välttämättömiä määrärahojen niukkuuden vuoksi. Lausunnossa todettiin, että asetusluonnoksessa tarkoitetut, tukiohjelmaperusteisista viljelijäkorvauksista aiheutuvat kustannukset on katettava valtiontalouden kehyspäätösten ja valtion talousarvioiden mukaisten määrärahojen ja henkilötyövuosimäärien puitteissa.

5. Laintarkastus

Asetusehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.